

DOCENTENHANDLEIDING STEM MAGAZINE MBO GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Met behulp van het magazine STEM Gemeenteraadsverkiezingen voor mbo kunt u in de les aandacht besteden aan de verkiezingen van woensdag 21 maart 2018. In deze handleiding vindt u:

1. toelichtingen bij enkele onderdelen van het magazine | pagina 2
2. extra opdrachten | pagina 2-8
3. audiovisueel materiaal rond de gemeenteraadsverkiezingen | pagina 9
4. extra's om op andere wijze aandacht aan de verkiezingen te besteden | pagina 10

1 TOELICHTINGEN EN ANTWOORDEN

HIER GEBEURT HET (PAGINA 3-4)

De afgebeelde raadszaal is die van de gemeente Leiden. ProDemos heeft een speciaal programma Klassenbezoek@gemeentehuis voor een bezoek aan de raadszaal in uw eigen gemeente. Zie www.prodemos.nl/klassenbezoek

TEST JE KENNIS (PAGINA 13)

Antwoord: STEMBUS

AGENDA VAN EEN RAADSLID (PAGINA 15)

Ma 19.00 4, Di 20.00 3, Wo 7.15 6, Wo 10.00 5, Wo 20.00 2, Za 12.00 1

WOORDZOEKER (PAGINA 17)

Antwoord: VERKIEZINGSUITSLAG

VOORSPEL DE VERKIEZINGSUITSLAG (PAGINA 20)

Om te zien hoeveel stemmen er nodig zijn voor een zetel in de eigen gemeenteraad, kunt u de Databank Verkiezingsuitslagen van de Kiesraad raadplegen: www.verkiezingsuitslagen.nl

2 EXTRA OPDRACHTEN

OVER DE LIJN (MET ALGEMENE STELLINGEN)

KORTE OMSCHRIJVING

Leerlingen vergelijken aan de hand van stellingen hun eigen standpunten met die van politieke partijen.

Met of zonder gemeentelijke StemWijzer

Als er een gemeentelijke StemWijzer beschikbaar is, kunt u de stellingen daarvan gebruiken bij deze opdracht. Leerlingen vergelijken dan hun standpunten met die van partijen die in de gemeente meedoen aan de verkiezingen.

Als er geen gemeentelijke StemWijzer is, hebben we een vergelijkbare werkvorm met meer algemene stellingen waaruit u een selectie kunt maken.

LEERDOELEN

- De leerlingen weten op welke partijen ze kunnen stemmen.
- De leerlingen realiseren zich dat mensen verschillende belangen hebben en verschillende standpunten innemen. Die verschillen zie je terug bij politieke partijen.
- Ze weten dat het soms best ingewikkeld is om een keuze te maken. Daarvoor moet je je verdiepen in wat de politieke partijen willen.

DUUR

15-20 minuten

BENODIGDHEDEN

- [PowerPoint met de stellingen](#). Bepaal van tevoren, afhankelijk van de tijd, hoeveel stellingen u behandelt, en welke. Het staat u vrij stellingen aan te passen en/of toe te voegen.
- Schilderstape of ducttape om de ruimte in tweeën te verdelen

STAPPENPLAN

1. Maak in de ruimte 2 vakken: een 'eens'- en een 'oneens'-vak, bijvoorbeeld door met tape een lijn te trekken. Laat de deelnemers zien wat het eens-vak is en wat het oneens-vak is. Op de PowerPoint staat steeds links 'eens' en rechts 'oneens'.
2. Leg uit dat alle politieke partijen verschillende ideeën hebben voor Nederland. Wat de ene partij een goed idee vindt, vindt de andere partij misschien een slecht idee. Dat is een weerspiegeling van wat mensen in de gemeente vinden.
3. Laat de deelnemers een stelling op de PowerPoint zien. Lees deze voor. Vraag de deelnemers hun positie in te nemen in het eens- of oneens-vak. Twijfelaars mogen eventueel in het midden gaan staan.
4. Vraag uit beide vakken een deelnemer om een korte toelichting. Vraag daarna de twijfelaars alsnog een keuze te maken.
5. Geef waar mogelijk een paar voorbeelden van partijen die het met de stelling eens of juist oneens zijn.

OVERZICHT VAN DE STELLINGEN

1. De winkels moeten op zondag open mogen.
2. De gemeente kan beter bezuinigen op bibliotheken dan op zwembaden voor kinderen.
3. Parkeren in het centrum moet goedkoper worden.
4. Buren, vrienden en familie moeten meer zorgen voor oudere en zieke mensen.
5. De gemeente moet belangrijke besluiten eerst overleggen met de inwoners.
6. Er moeten meer beveiligingscamera's op straat komen.
7. De gemeente moet kermis in de binnenstad verbieden.
8. Kantoren moeten worden omgebouwd tot woningen.
9. De gemeente moet de hondenbelasting afschaffen.
10. De gemeente moet meer opdrachten geven aan bedrijven waar mensen met een beperking werken.
11. Als je een uitkering hebt, moet je vrijwilligerswerk doen voor de gemeente.
12. De gemeente moet coffeeshops sluiten.

U vindt de PowerPoints – zowel die met algemene stellingen als die met de stellingen van beschikbare gemeentelijke StemWijzers – in onze Toolbox First Time Voters: www.prodemos.nl/toolboxftv

FORMATIESPEL

KORTE OMSCHRIJVING

Na de gemeenteraadsverkiezingen is het tijd voor de formatie: er moet een nieuwe coalitie komen. Onderhandelingen voor een nieuwe coalitie nemen tijd in beslag. Soms zijn kiezers teleurgesteld, omdat beloften uit de verkiezingsprogramma's niet worden nagekomen. Omdat de partijen moeten samenwerken, moeten ze echter onderhandelen en compromissen sluiten. In dit onderhandelingspel ervaren de leerlingen hoe dat gaat.

LEERDOEL

De leerlingen ontdekken hoe moeilijk het kan zijn een compromis te sluiten. Ze ervaren dat politieke partijen de plannen die ze in hun verkiezingsprogramma presenteren niet altijd of helemaal kunnen uitvoeren omdat ze samenwerken met andere partijen.

DUUR

45 - 60 minuten

BENODIGDHEDEN

- De handleiding vindt u online op <https://www.jongerenkamer.nl/files/Handleiding-Formatiespel-1.pdf>
- 6 filmpjes, te vinden op <https://jongerenkamer.nl/het-formatiespel/samenwerken/>
- Per groepje (ronde 1 en 2)
 - 1 stellingenformulier
 - pen en papier
- Per twee groepjes (ronde 4)
 - 1 scoreformulier, te vinden op https://www.jongerenkamer.nl/files/Formatiespel_Scoreformulier.pdf

KORTE OMSCHRIJVING

Het Krachtenveld Gemeente is een schematische weergave van de gemeente. Het geeft inzicht in de positie van de gemeente binnen het staatsbestel en geeft de verhoudingen binnen en buiten het gemeentebestuur weer.

Met hokjes, kleuren en pijlen is aangegeven hoe de verschillende onderdelen zich tot elkaar verhouden en elkaar beïnvloeden. In deze werkvorm vullen de deelnemers de verschillende onderdelen in op de juiste plek in het Krachtenveld.

LEERDOEL

De deelnemers weten uit welke onderdelen het gemeentebestuur bestaat en hoe deze onderdelen zich intern en extern tot elkaar verhouden.

DUUR

30-45 minuten

BENODIGDHEDEN

- Het invulschema vindt u online op: <http://visueel.prodemos.nl/krachtenveld/gemeente/index.html>
- U kunt ook een blanco werkblad downloaden en uitreiken: <https://www.prodemos.nl/wp-content/uploads/2017/06/Blanco-werkblad-Krachtenveld-gemeente.pdf>
- Het nakijkblad vindt u online op: <https://www.prodemos.nl/wp-content/uploads/2017/06/Nakijkblad-krachtenveld-Gemeente-instructie.pdf>

UITVOERING

U kunt dit krachtenveld door de leerlingen (individueel of groepsgewijs) laten invullen op het digibord met behulp van de online versie of gebruik maken van prints met het invulschema.

HOE OEFEN IK INVLOED UIT?

KORTE OMSCHRIJVING

U beschrijft steeds een situatie waarin iemand een lokaal probleem heeft dat volgens hem of haar vraagt om ingrijpen. Vervolgens vraagt u aan de leerlingen hoe zij dit probleem onder de aandacht van de politiek zouden brengen.

In het lokaal hangt u de posters met de verschillende mogelijkheden om invloed uit te oefenen. Bijvoorbeeld: 'ga stemmen' of 'ga demonstreren'. De leerlingen lopen naar die poster als zij in een bepaalde situatie voor die actievorm of dat lobbymiddel zouden kiezen. Vervolgens laat u de leerlingen over de casus discussiëren. U kunt de leerlingen halverwege of na de discussie over een bepaalde situatie de mogelijkheid geven alsnog naar een andere poster te lopen. Vraag deze leerlingen dan om hun veranderde keuze toe te lichten.

LEERDOEL

Bewustwording dat er mogelijkheden zijn om zelf invloed te hebben op politieke besluitvorming.

DUUR

30 minuten

BENODIGDHEDEN

- Lijst met situaties.
- Posters om op te hangen in het lokaal: <https://www.prodemos.nl/wp-content/uploads/2016/02/Posters-Hoe-oefen-ik-invloed-uit.pdf>

HANDLEIDING

Stap 1: Introduceer de opdracht

Mensen zijn lang niet altijd blij met de lokale overheid. Soms stemt een gemeenteraad in met een regel waar jij het helemaal niet mee eens bent. Of raadsleden vinden jouw probleem niet belangrijk en doen niets om het op te lossen. Wat kun je dan doen? Wat is de beste manier om de lokale politiek te beïnvloeden?

In het lokaal hangen acht verschillende mogelijkheden om een probleem onder de aandacht te brengen bij de politiek. Licht de posters eventueel kort toe:

1. Ga stemmen
Mogelijke toelichting: meerderjarigen (mensen van 18 jaar en ouder) kunnen gebruik maken van actief kiesrecht. Eén keer in de vier jaar kunnen zij stemmen op de lijsttrekker of iemand anders die op de lijst staat van de politieke partij die in hun gemeenteraad hun voorkeur.
2. Zoek contact met lokale politici (lobbyen)
Mogelijke toelichting: je probeert heel bewust om invloed uit te oefenen op het proces van politieke besluitvorming. Dat zijn de raadsleden en/of de wethouder. Je moet dus goed op de hoogte zijn van wie in dit proces belangrijk zijn.
3. Ga bij een belangen- of een actiegroep of word lid van een politieke partij
Mogelijke toelichting: belangengroepen en actiegroepen proberen druk uit te oefenen op de politiek:

zij lobbyen dus ook. Je sluit je aan bij een belangengroep als je met andere burgers eenzelfde belang deelt, bijvoorbeeld als liefhebber van cultuur, en je vindt dat er te weinig aandacht is voor jouw belangen. Je sluit je eerder aan bij een actiegroep als er een gezamenlijk doel is dat jij en de anderen op korte termijn willen behalen, bijvoorbeeld de sluiting van het plaatselijke zwembad. Door bij een politieke partij te gaan, probeer je meer van binnenuit invloed te hebben op het politieke proces.

4. Zoek media-aandacht
Mogelijke toelichting: de lokale media hebben een belangrijke agenderende functie. Veel vragen in de gemeenteraad worden gesteld op basis van kritische artikelen in de lokale krant of uitzendingen van lokale omroepen.
5. Ga demonstreren
Mogelijke toelichting: als je wilt laten zien dat een bepaalde beslissing tot veel maatschappelijke onrust leidt, kun je ervoor kiezen om gehoor te geven aan de oproep om te demonstreren. Vaak wordt een demonstratie georganiseerd door organisaties zoals de milieubeweging.
6. Stap naar de rechter
Mogelijke toelichting: in een democratie kun je een wethouder, burgemeester of een andere burger voor de rechter dagen als je met diegene in conflict bent. Onafhankelijke rechtspraak is belangrijk om te voorkomen dat mensen voor eigen rechter gaan spelen. Je kunt de gang naar de rechter ook gebruiken als *statement*: je wilt duidelijk laten zien dat je het ergens niet mee eens bent.
7. Zet een burgerinitiatief op
Mogelijke toelichting: je kunt een eigen voorstel aan de gemeenteraad voorleggen. Dit voorstel *moet* door de gemeenteraad in behandeling worden genomen als het voldoet aan bepaalde voorwaarden, zoals de voorwaarde dat het vergezeld gaat van een bepaald aantal handtekeningen. Let op: niet elke gemeente heeft een burgerinitiatief en het aantal handtekeningen dat je nodig hebt verschilt per gemeente.
8. Vertoon burgerlijke ongehoorzaamheid
Mogelijke toelichting: je zou kunnen besluiten om bewust, maar wel geweldloos, tegen de wet ingaan om een politiek doel te bereiken. Je kunt bijvoorbeeld een straat blokkeren.

Stap 2: Leg de leerlingen uit dat ze hun mening moeten geven over wat volgens hen de beste manier is om een maatschappelijk probleem aan te kaarten. Leg uit dat u de leerlingen steeds een bepaald probleem voorlegt. Zij kunnen dan kiezen hoe ze dat onder de aandacht van de politiek willen brengen door op een bepaalde plek in de zaal te gaan staan. Benadruk dat er geen foute antwoorden zijn. Elke keuze heeft voor- en nadelen.

DE SITUATIES

A. Je ergert je aan het grove taalgebruik van mensen op de lokale omroep.

Je kunt ervoor kiezen om je aan te sluiten bij de Bond tegen het Vloeken (optie 3) of via andere lokale media je standpunt laten horen (optie 4). Je zou ook een brief kunnen schrijven naar die raadsleden van wie je verwacht dat ze jou zullen steunen (bv. SGP, CDA) en die daar wellicht vragen over zouden willen stellen aan de wethouder die gaat over de lokale omroep (optie 2). Je zou, als je dit punt afgewogen hebt tegen andere programma-elementen, dit mee kunnen laten wegen in je stemkeuze (optie 1). Natuurlijk kun je ook een brief sturen aan de directie van de lokale omroep.

B. Je vindt dat jongens die sissen of fluiten naar meisjes een straf moeten krijgen.

Je kunt natuurlijk een brief sturen naar de krant (optie 4). Je zou ook een brief kunnen schrijven naar gemeenteraadsleden van wie je verwacht dat ze jou zullen steunen en die de wethouder oproepen hier iets aan te doen (optie 2). Je kunt ook demonstreren (optie 5).

C. Je vindt het raar dat jongeren onder de 18 geen handtekening mogen zetten voor een burgerinitiatief.

Toelichting: Jongeren worden al zo slecht vertegenwoordigd in de politiek. Je wilt dat de politiek meer moeite doet om de stem van jongeren te horen.

Je zou door een kiesgerechtigde (dus iemand die wel 18 is) kunnen laten voorstellen om de leeftijd te verlagen. Dan moet je wel voldoende handtekeningen verzamelen (optie 7). Dan moet de gemeenteraad het voorstel behandelen. Je kunt ook via de media (optie 4), via lobby (optie 2) of via belangengroepen die opkomen voor jongeren (optie 3) je stem laten horen. Je zou ook een protest kunnen organiseren (optie 5).

D. Je bent boos dat je op zondag niet in jouw gemeente mag winkelen.

Toelichting: gemeenten mogen zelf beslissen of winkels geopend zijn op zondag.

Je zou via de media, politieke partijen, actie- of belangengroepen kunnen proberen om invloed uit te oefenen op het politieke proces.

E. Je vindt dat er te weinig plaatsen zijn voor jongeren om te sporten. Er is geen ruimte of het is duur.

Je zou contact kunnen zoeken met gemeenteraadsleden (optie 2). Als dat niet direct effect heeft, kun je een actiegroep oprichten (optie 3) of naar de krant stappen (optie 4).

F. Je bent het er niet mee eens dat de bomen in jouw straat gekapt worden.

Je zou een actiegroep kunnen oprichten (optie 3) of naar de krant stappen (optie 4). Je kunt ook gaan demonstreren (optie 5) of naar de rechter stappen (optie 6).

G. De gemeente heeft de nachtbussen die in het weekend rijden afgeschaft.

Je kunt gaan stemmen op de gemeenteraad (optie 1). Je kunt ook een actiegroep oprichten (optie 3). Of je kunt de krant bellen (optie 4). Lobbyen zou ook nog wat uit kunnen halen (optie 2).

3 AUDIOVISUEEL MATERIAAL

ANIMATIE SCHOLIERENVERKIEZINGEN(PAGINA 24)

Het stappenplan voor deelname aan de scholierenverkiezingen is ook te bekijken in de vorm van een animatie. Het filmpje is te bekijken op ons YouTubekanaal www.youtube.com/prodemosdenhaag en op www.scholierenverkiezingen.nl.

FILMPJES GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2018

Op ons [YouTubekanaal](http://www.youtube.com/prodemosdenhaag) staan 6 animatiefilmpjes en die u kunt gebruiken. Het staat u vrij uw les aan te kleden met een of meer filmpjes.

De animatiefilmpjes geven antwoord op de volgende vragen:

1. [Wat doet de gemeente voor jou?](#)

4. [Wat gebeurt er met je stem?](#)

2. [Waarom zou je gaan stemmen?](#)

5. [Hoe bepaal je waar je op stemt?](#)

3. [Hoe zit de gemeentepolitiek in elkaar?](#)

6. [Hoe moet je stemmen?](#)

4 ANDERE ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VAN PRODEMOS

Scholierenverkiezingen

Hoe ziet de gemeenteraad eruit als jongeren het voor het zeggen hebben? Om hier achter te komen organiseert ProDemos in verkiezingstijd schaduwverkiezingen onder scholieren in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. Deze verkiezingen vinden plaats van woensdag 14 maart tot dinsdag 20 maart. Schrijf uw school nu in op www.scholierenverkiezingen.nl. Deelname is gratis!

Onderwijskrant Actueel

ProDemos verstuurt zes keer per jaar een digitale Onderwijskrant Actueel naar docenten die zich daarvoor opgeven. Daarin staan werkvormen, beeldmateriaal en lesideeën die aansluiten bij de actualiteit en passen binnen het curriculum. Deze Onderwijskrant Actueel is bedoeld voor leerlingen in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Na de verkiezingen verschijnt er een editie van de Onderwijskrant Actueel met werkvormen over de verkiezingsuitslagen.

Anmelden kan gratis via: www.prodemos.nl/onderwijskrant

ACTIVITEITEN VAN DERDEN

Nieuws in de klas

Docenten kunnen via www.nieuwsindeklas.nl kosteloos gebruik maken van de [Bezorgdienst voor docenten](#) zodat twee weken lang alle verschillende nieuwstitels die aangesloten zijn bij Nieuws in de klas, op school of bij de docent thuis bezorgd worden. De [Nieuwsservice Digitaal](#) geeft toegang tot het nieuws via Blendle of via directe toegang. De coupons die op welk gewenst moment ingezet kunnen worden geven vier weken toegang tot het nieuws voor docenten en leerlingen.

Daarnaast kunnen docenten in het voortgezet onderwijs kosteloos gebruik maken van de [Bezorgdienst voor leerlingen](#) waarbij **alle leerlingen** gedurende twee weken een nieuwstitel naar keuze thuis ontvangen.

Via [Bestel direct](#) doorloopt u de volgende stappen om kosteloos de gewenste dag- en weekbladen te ontvangen.

Vanaf 19 februari publiceert Nieuws in de klas opdrachten bij de gemeenteraadsverkiezingen.

WEBSITES OVER DE VERKIEZINGEN

- **www.stemwijzer.nl**
Vanaf 21 februari zijn er weer StemWijzers. Kijk op StemWijzer.nl of uw gemeente ook meedoet. Geef antwoord op 30 stellingen en zie met welke partijen u het het vaakst eens bent.
- **www.verkiezingsuitslagen.nl**
De Databank Verkiezingsuitslagen van de Kiesraad. De site van de Kiesraad biedt ook veel informatie over de gemeenteraadsverkiezingen via <https://www.kiesraad.nl/verkiezingen/gemeenteraden>